

gas!

ootab liis.

NO46

NO46

Savisaar

Ettekanne

Lavastus ja kujundus Ene-Liis Semper ja Tiit Ojasoo

Muusika Vaiko Eplik ja Jakob Juhkam
Tekst Eero Epner
Teksti kaasautorid Tarmo Jüristo, Aare Piltv
Laulusõnad Vaiko Eplik
Koori retsitatiivide seaded Jakob Juhkam
Löökpillid Hans Kurvits
Valguskunstnik Pietu Pietiäinen
Liikumisjuht Kristin Pukka
Graafiline disain Martin Pedanik
Animatsioon Sander Põltsaar
Operaator Jekaterina Abramova

Osades:

Marika Vaarik	Savisaar
Helena Pruuli	Kadri
Rasmus Kaljujärv	Fuuria
Gert Raudsep	Nõunik, Joel
Raivo E. Tamm (külalisena)	Sõber, Naaberrigi Kuningas, Linnar
Liina Vahtrik (Von Krahliteater)	Vilja
Rea Lest	Kaja, Neiu
Jörgen Liik	Erakondlane, Naaberrigi Saadik, Koori liige
Simeoni Sundja	Erakondlane, Naaberrigi Saadik, Koori liige
Ragnar Uustal	Koori liige, ohver
Jarmo Reha	Jüri, Koori liige
Noorte Segakoor "Vox Populi" (dirigent Janne Fridolin)	Neitsite Koor

Mona Lene Maanurm või Amelie Kubi	Tüdrukuke
--------------------------------------	-----------

Etenduste videopilt on toodetud Canoni kaamera ja optikaga.

Aitäh Märt Haamer, Erkki-Sven Tüür, Daniel Vaarik, Märt Agu, Enar Tarmo, Brigitte Frank, Julia Wilms, Klick, KM King (ABC King ja Shu), Baltika Grupp, Tallinna Tööstushariduskeskuse õpilased ja Kaja Kuiv meeskonnaga, Trikvabrik, Anne Vau, Merle Talvik, Kangadžungel, Samsung Electronics Baltics (Martin Sarap), ja paljud inimesed, kes soovivad jääda anonüümseks, kuid kelle abita poleks lavastust sündinud

Etendub kahes vaatuses

Esietendus 6. veebruaril 2015 Nordea Kontserdimajas Tallinnas

Produtsent	Paul Agurauja
Lavastusala juhataja	Kairi Mändla
Pealavameister	Reigo Tammjärv
Inspitsient-rekvisiitorid	Ülle Hertmann, Katrin Arendi
Lavameistrid	Ivar Villers, Ellon Tiivas, Madis Vahtramäe
Valgusmeistrid	Siim Reisspass, Ants Kurist
Helimeistrid	Raido Linkmann, Jakob Juhkam, Siim Mäesalu, Martin Hein
Hääleseadja	Andreas Väljamäe (Eesti Filharmoonia Kammerkoor)
Videomeistrid	Tanel Ojasoo, Ahto Vaher
Grimeerijad	Gristina Krüger ja Marii Lotta, Nele Pandis, Grimmikooli õpilased
Kostümeerijad	Moonika Lausvee, Anu Jääts, Diana Kurves
Ingliskeelne tõlge	Peeter Tammisto
Venekeelne tõlge	P.I. Filimonov
Subtiitrid	Laur Kaunissaare
Kava koostaja	Eero Epner
Kava fotod	Tiit Ojasoo
Kava kujundaja	Martin Pedanik
Teatri juht	Tiit Ojasoo

“Milline on linna valitseja, sellised on ka kõik selle elanikud.”
(Jeesus Siirak 10, 2)

Oo kapten! mu kapten! on möödas hirmus sõit,
kõik tormid alistas me laev, maa paistab, käes on võit;
täis rahvast kaid, ja kuula vaid – neid kelli, hüüdeid, hõiskeid!
– me visa laev, see vapper paat, ta kindlalt koju tõi meid.

Kuid ah – süda! süda! süda!

Tekk on seda hääletum
seal, kus kapten veres maas –
langend, jäik ja tumm.

Oo kapten! mu kapten! sa tõuse – puhub sarv,
sa tõuse – sulle lehvib lipp ja kihab rahvaparv –
su auks see laul, need lilled seal – su auks need ehteis majad –
su auks see voog, see kiikuv mass, need rõõmsad näod ja kajad!

Ah kapten, armas isa!

Las toetan sind – see on vaid lumm,
et lamad nüüd siin tekil maas –
langend, jäik ja tumm.

Mu kapten kuid ei vasta, on kahvatu ta suu,
ei isa märkagi mu kätt, ta tuim on, tahtetu;
laev pidas vastu lõpuni, on möödas raske sõit,
on otsas vaev, ja uhke laev, jääb ankrusse, käes võit:
oo hõiska rand! ja kõla kell!

– kuid lein on seda hääletum
tekil, kus mu kapten maas –
langend, jäik ja tumm.

Walt Whitman “Oo kapten! mu kapten!”

Tõlkinud Boris Kabur

VANAMUTTIDE KOOR I

VANAMUTT: Ma kuulsin, maailm pidi lõppema järgmine laupäev.

VANAMUTT 2: Misasja? Laupäev?

VANAMUTT: Aga just nimelt laupäev.

VANAMUTT 2: Mis kuupäev see on?

VANAMUTT: Seitsmes.

VANAMUTT 2: Haa! Aga pensioni saame viienda! Üle kavaldasime!

VANAMUTT 3: Aga miks laupäeval?

VANAMUTT 4: Tahavad odavalt saada seda oma maailma lõppu, vaat miks.

VANAMUTT 3: Mis see laupäeval sul odavam on? Laupäev on kallis päev.

VANAMUTT 2: Laupäev on veel kallim kui tavaline päev!

VANAMUTT 4: Aga just nimelt laupäeval: siis on kõik kimpus koos, muidu aja neid ükshaaval mööda linna taga - kes kontoris, kes lasteaias, kes juba surnuaial ootab. Ma ütlen teile, kavalasti on nad selle asja välja mõelnud.

VANAMUTT 5: Aga mis kell?

VANAMUTT 2: Järele tullakse alati hommikuti. Mul alles sülg ripub niimoodi, ei jõua veel kokkugi korjata, et pärast hea söögi alla võtta - juba tulevad järele!

VANAMUTT 3: Ei jõua riidessegi panna, pange tähele!

VANAMUTT 6: Vaat siis tuleb ise kaval olla. Eelmine õhtu lähed riietega magama - kui järele tulevad, oled juba riides: nätaki lollidele!

VANAMUTT 5: Oot, ma ei kuulnud nüüd vahepeal - et mis kell see lõpp tuleb?

VANAMUTT 7: Eks ta pärast AKd tuleb.

VANAMUTTID: Jajaa, jajaa, ikka pärast AKd.

VANAMUTT: AK-s on see uus diktor nüüd.

VANAMUTTID: Issand, kui ilus tema on.

VANAMUTT: Tema kindlasti ütleb, mida teha.

VANAMUTT 2: Kindlasti ütleb, tema kohe on selline viisakas ja tark, kõiki maailma uudiseid tema teab.

VANAMUTT 5: Ma loodan, et pärast kella kaheksat ikka tuleb. Siis jõuab saunas ära käia, saunas pidi viimsepäeva laupäeval olema pensionäridele poole hinnaga.

VANAMUTTID: Poolega?!

VANAMUTT 5: Siis on maailm puha leekides, saab leili hinnast äkki ka alla.

VANAMUTT 4: Siis ei pea äkki rätikut ka võtma, kuivad niikuinii ära?

VANAMUTT 2: Tema kohe on selline viisakas ja tark. Mõtles ka, kõiki maailma uudiseid tema teab.

VANAMUTT 6: Äkki annavad uue keha ka sulle.

VANAMUTT 3: Mina võtaks kohe siuh uue keha endale. Mul see vana on juba täitsa räbalaks.

VANAMUTT 7: Uus keha muidugi. Muidu neil polegi kehasid. Praegusel ajal on ju surnud nagu küttepuud, neid põletatakse.

VANAMUTT 2: Selleprast, et tuleviku peale ei mõelda, sellepärast

põletatakse. Aga tuleb ülestõusmine, siis ei olegi, mis üles tõuseks. Siis on oi-oi-oi ja ai-ai-ai, aga tegu on juba tehtud.

VANAMUTT 3: Mul on jah, puha räbalaks, sest vaata, iga kord, kui temast mingi selline ilusam pilt lehes on, ma hakkam värisema. Vaat niimoodi üle kogu keha. Vaat niimoodi värisen. Nagu koorevispel. Vaat niimoodi mõjub tema minule. Ma olen tegelikult ju 34 alles, aga näe, värisemisega olen vanaks tehtud. Ohohohoo, nüüd olengi ikka täitsa vana juba.

VANAMUTT: Mina kui näen teda, mul hakkab lõug vaat niimoodi tegema... Ise sõön teleka ees suppi, kartul on seal, porgand, sibul äkki, jõulude ajal mõni frikadell, sõön suppi ja tema tuleb ekraanile üks ja vaat kus siis lõug... Pool suppi on vahel raisku läinud. Jah, kartul, sibul, vahel mõni hernes.

VANAMUTT 3: Mul on see piltide nurk vaata. Kui sinna lähen, panen küünla ikka põlema, ja tead, siis tal silmad ilmuvad niimoodi küünla kohale, ja siis mina hakkam vaata niimoodi visklema. Niimoodi visklen, ise pikali maas, aga muudkui visklen, verist vahtu tuleb vahel niimoodi suunurka, kõhus kõik lippab, ja visklen nii kaua, kuni küünal ära põleb - nii kaua visklen.

VANAMUTT 5: Vaat seda frikadelli tahaks küll. Mina kui teen suppi, siis konti leotan enne. Eks nüüd kui tuleb viimnepäev, siis seda konti peaks vist päris palju olema.

VANAMUTT 4: Mina ei ole teda ju elusast peast näinudki.

VANAMUTID: Misasja?

VANAMUTT 4: Eks temal ongi teised rajad, ega siis elevant sipelga tee peale mahu. Aga üks unes ikka iga öö kohtume.

VANAMUTT 5: Vaat kui tuleb see viimnepäev, ma ütlen, ma lähen kilekotiga õue, siis peaks tänav kõik head neeru täis olema.

VANAMUTT 4: Kui mina teda unes niimoodi näen, mul läheb alt kõik kohe niimoodi... noh, nagu niiskeks. Ja silmad lähevad niiskeks, ja mütsi alt lähevad juuksed ka niimoodi märjaks, ma ei tea kohe. Päevasel ajal olen kuiv nagu rubla, aga siis öösel, kui tema ainult peale vaatab, siis olen järsku märg nagu silo. Ja siis kui ärkan, siis tead, oleksin nagu basseinis, vaat niimoodi mõjub tema minule.

VANAMUTT 5: Jah, ma ütlen, kui viimnepäev tuleb, siis saad tänavalt kõike supimaterjali: konti saab, neeru saab, võib-olla tilli saad, õhtul teen sauna verikäkki kaasa - vaat kus elu tuleb meil viimsepäeval!

VANAMUTT 2: Kui naabri-Mati suri, siis tema tuli ka matustele. Jajaa! Ise ei saanud tulla, aga temal on lihtne inimene ikka meeles, saatis nägemuse. Istume seal kõik peielauas, puljong pirukaga, külm supp, täismäng, ja laua keskel naabri-Mati - surnud mis surnud. Ja siis korraga, ilmubki tema, nagu selline väikese mehikesena, ja kus kukub Mati kõhu peal tantsu lööma! Meie muidugi: puljongi hingasime alla, ja kus siis hakkasime ka ise vihtuma - vaat selline vägi on temal.

VANAMUTT 4: Puljung! Aga mina pean saepuru sööma! Võtan niimoodi peotäite kaupa ja sõön. Muud majas ei ole. Kõik muu saatsin temale. Aga miks saatsin? Saatsin sellepärast, et tema on kõik oma hinge tagant vaestele ära andnud. Endale ei ole ta midagi jätnud, selline on tema.

VANAMUTT 7 *itkeb*: Surmas oleme üksi, aga elus oleme sama üksi.
Alandatud ja solvatud oleme, vaat kes me oleme. *asjalikult* Oota, mis nad sellest kondikilost siis praegu turul võtavad?

VANAMUTT 5: Mis nad tühjad võtavad, kuus võtavad, ise aga naeravad pihku.

VANAMUTT 7: Juba kuus? No näed. Nii see elu möödubki, lipsti teine läinud ja ei pannudki keegi tähele, et olemas olin.

VANAMUTT: Jah, niimoodi lusikas väriseb, lõug väriseb, huuled värisevad, pea väriseb, õlad värisevad, üleni niimoodi värisen, suppi kõik kohad täis - aga tema nii rahulik.

VANAMUTT 2: Vaat kui suren, ma tõmban hauas koomale, võtan ta enda kõrvale, ta ju nii üksi.

VANAMUTT 4: Üksi on ta küll, üksi oleme ta jätnud.

Algab itkemine

VANAMUTT 3 *itkeb*: Ei pane keegi tähele. Üksi oleme oma hädas ja viletsuses. Putukad oleme. Ainult tema märkab meid. Ainult tema aitab meid. Kes see teine meid aitaks? Kes see teine meid märkaks?

VANAMUTT 4: Kus sa oled küll praegu, isake? Mis teed sa praegu, isake?

VANAMUTID: Isake! Isake!

VANAMUTT 4: Kus sa oled praegu, isake?

VANAMUTID: Isake, isake!

VANAMUTT 5: Mis sa teed praegu?

VANAMUTID: Isake, isake!

VANAMUTT 3: On sul külm olla praegu?

VANAMUTID: Isake! Isake!

Tuleb Savisaar

Vanamutid hakkavad tõmblema

Savisaar vaatab neid

Muusikali "Savisaar" laulude sõnad

TEEMA: KODANIK S
ANDRUS, TAAVI, KOOR

kust võtad sa nõu?
kust õiguse saad?
kord neelab su jõu
me savine maa

Savisaar
Savisaar
Savisaar

kust võtad sa nõu?
kust õiguse saad?
kord neelab su jõu
me savine maa

no püüa kinni tõde ja jalule sea
püüa kinni tõde

TÕDE ON KUSAGIL
BROILERID, KADRI, KOOR

kas keegi kunagi ilmsi näinud on tõde
kus tema koda ja kunas ta kohtuda saab
kui tõde vaja siis kuula, mul oled kui õde
rahu võib osta kuid otsida tõde ei saa
sa ära unusta!

Tõde on kusagil keskel
vana ja alati uus
tõde on sinine kauge unistus
Unistus

tõde on linnuke oksal
kui tuul üle välja
täna ta toimetab siin ja homme on seal
süüdakem küünlad et ühes ta kutsuda välja
milleks veel vastused
kui võlusõnasid tead
sa ära unusta!

Tõde on kusagil keskel
ei vasakul paremal
tõde on kusagil kaugel lähedal
lähedal

Tõde on kusagil kaugel
keegi ei tea kus ta on
otsides me jõud ei raage
meie kord otsida on
tõde on kusagil mujal
miks küll ei ole ta siin?
lõpetada oleks rumal
jätkata otsimist piin

Tõde on kusagil keskel
vana ja alati uus
Tõde on sinimustvalge unistus

Tõde on kusagil keskel
Tõde on milleski muus
Tõde on täielik ajuvabadus!

TÄHESADU
JÜRI, KAJA

ei suju töö
vaid venib aeg
nii tühi Sinuta kõik näib

taas algab päev
kuid vahet ma ei tee
kas kolmapäev või reede
kasuta ma ringi käin
kui sind ei näe
ei rahulda mind see
et sõita võin su juurde tasuta

kuni kohtume Kunstiakadeemia ees
ja suudleme terve öö
Sind oodata
vabaduse kella all
mu soov
olla koos
terve öö
üleväl

kui europarlamendis söögivahetund
ma pargis toidan belgia oravaid
siis sinust ma ja Tallinnast
näen avasilmi und
kõik muu on tühi tüütu lora vaid

kuni kohtume Vabaduse puiesteele
ja koos siis me terve öö
ei räägi me poliitikast
jalutades sadamas
me hoos
läbi öö
terve öö üleväl

kuni kohtume kord
Kunstiakadeemia ees
ja suudleme
terve öö
sind saata ma
soovin läbi sadama
kuni tähti taevalaelt
hakkab
sadama

hakkab
sadama

SAVISTAAR/SAVITSAAR
EDGAR, KOOR

Tõuske üles, vanad mehed!
tõuske diivaneilt ja haudadest
jätkem sussid, ajalehed
putku pidusöömalaudadest

ärge minge lamba kombel
öösse lahkesse kui tapale
täna elame ja homme
surma enesegi matame

vanad mehed tõuske üles
tagatubadest ja ahjupealt
lapitekid heitke sülest
seiske noortena kui täpipealt

pekskem päike üles taeva
nooremaile persse jalaga
üles mehed veel on aega
hauas vaid me ühe jalaga

SAVISTAAR SAVITSAAR
SAVISTAAR SAVITSAAR
SAVISTAAR SAVITSAAR
SAVISTAAR SAVITSAAR

DUETT/DUELL
EDGAR, MART

ei sinagi saa salata
ka siiril selge see
et vabariik sai alata
vaid tänu minule
mu teeneid pronksi valada
on veidi vara veel
ma alles teel
paljugi ees on veel

kui terve rahvas juubeldas
kui vaimustusest kees
mind kästel kanti, suudelda
mind ihkas naine mees
sa lauristini sabas jooksid
nina tatine

tänu mulle te olete vabad
tänu mulle te olete priid
tänu mulle te olete vabad üleni
tänu mulle te olete vabad
tänu mulle te olete priid
tänu mulle te olete vabad üldsegi!
Vat nii!

kus sina seal ka valskus
vale, sahkerdus ja sohk
mul ammu kätte näidata
sul oleks olnud koht
kuid sind ei söö ju sigagi
ei võta püssiroht
sa oled oht
va väsind lohh

kui otsid tõelist kangelast
siis vaata mhästiind
kes filosoofiadoktor
täis teenemärke rind
ja kui ka põlumajanduse persse keerasin?

tänu mulle te olete vabad
tänu mulle te olete riik
tänu mulle te olete vabad üldsegi!
tänu mulle te olete vabad
tänu mulle te olete frii
tänu mulle te olete vabad viimseni!
Vat nii!

blablablablablablalaa
blablablaablabaablaablaa...

tänu meile te olete vabad
tänu meile te olete priid
tänu meile te olete vabad üleni
tänu meile te olete vabad
tänu meile te olete vabad
tänu meile te oletegi
ja kui täna ka olete pasas
siis - mis siis?

MANIA GRANDIOSA
EDGAR, KOOR

ma olen kelm
ma olen pühak
olen tasakaal
ma olen liisk
ma olen lask
ma olen püha lehm
ma olen saatus, väärarmatus
paber, käärid, kivituningas
ja teie tuhk
te tühi pask
ma olen üle linna labidas

siin on see mees
siin on see mees
kes lahingusse
sööstab kui tulle
siin on see
üks ainuke mees
nõus juhtima veel
teiesuguseid hulle

ma olen vana
olen uus
ma olen põhi, lõuna, ida, lääts
ma olen õhk
ma olen tuul
ma olen peer
ja püha sepaääs
ma olen pelg
ma olen kihk
ma olen omadelevaid tšuzoi
ma olen eht
ma olen liht
kas olen võõras
või siis hoopis svoi

siin on see mees
siin on see mees
kes lahingusse
sööstab kui tulle
siin on see
üksainumas mees
nõus juhtima veel
teiesuguseid hulle

te peaksite tänulikud olema mulle
mind tänama hommiku, õhtugi eest
ma olen leib teie laual
katus pea kohal
üks pelgupaik hea
mis kindel kui linn

kes on see mees?
EDGAR SAVISAAR
vat see on mees!
EDGAR SAVISAAR

LAULGE KAASA
LINNAR, JOEL, TAAVI, ANDRUS

ei painuta tuul
ei raputa raju
me usk on nii siiras, ülev ja suur
et vahel harva veel tarvitad aju
mille nimel duu juu nõu?
tead et jätkuma peab šõu

kuni Tallinn ongi Eesti
kogu Eesti nagu Tallinn
siis vaid laulaks
muud ei teekski
oleks kallimastki kallim
iga tänav
iga õu
tulvil uhkust iga põu
üle maa kaunima

ei painuta tuul
ei raputa raju
me usku reforme
et vajab maailm
kui amet sul hea
siis milleks veel aju
aina loota mõistab põu
et te vastu leiduks nõu

kuid mõelda et Tallinn olekski Eesti
kogu Eesti nagu Tallinn
oleks rõve
muud ei teekski
kui vaid nutaks
hallist hallim
iga tänav
iga õu
häbi, õudust täis on põu

kuid kahjuks veel paljud ei jaga me sihte
no milliseid kihte? saamahimu vaid!
siin mitmeid on kihte
see pole nii lihtne
no mõtle!

kui kord Tallinn olekski Eesti
kogu Eesti nagu Tallinn
oleks rõve / siis vaid laulaks
siis vaid nutaks / muud ei teekski
oleks kallimastki kallim / hallist hallim
iga tänav
iga õu
tulvil uhkust/õudu iga põu

ise olen tiigrikutsu
ja ma ei kardakardan
kedagi

KOMMIKARP
KADRI

täis küsimusi iga meel
ja iga inimene teel
ka omad küsimused toob
me ellu ja me elu loob

kes vastuseid küll neile teab
on rohkem halba meis või head
ja kui siis lõpuks koidab päev
mil üha selgemini näed
et valik karmim karmimast
sind ootab ees
kas lõikaksid siis küljest
pigem oma käe või oma keele?

meist mõni suurem suuremast
kesk teisi kindlalt nagu mast
kes suunda näitab, painutab
meid väänab ta ja varjutab

kas üldse ühte liita meid
saab suuri säravaid ideid
kesk pettumusi, pisaraid
mis loovutasid, kätte said
kas loetled vaid?
kuis kohut pead
kas loovutama peaks
siis pigem oma pea
või ainult keele?

kes siis peab
sind meeles veel?

meid saatus ninapidi veab
ja vahel põgenema peaks
kuis seda teha? MA EI SAA!
sest reeturina elada
ei luba süda ega meel
kui saatus juba liitis teed
siis kuidas valida saad veel
kas tõesti lõikaksid siis küljest
pigem oma käe
kui oma meele

VILJA VALSS

kui õisi täis
aina keerleb su pea
üha hoopled ja hõõritad puusi
kevadöö su ümber koondab
mängijaid uusi
armastusi
sa valima pead
kes parem või hea

kui armud, sind
miski kinni ei pea
iseendaski meeledi loobud
tunda võid end kellegagi kui kokku loodud
kuni loobud oma nimest ja näost
ja paned end puuri
kuldsesse puuri

raisatud aastaid
kadunud aegu
tagasi sa ei saa

end ohvriks tood ja ses piiri ei pea
nahka pandud su plikaeva voorus
veelgi andud, lembusse
kuid seguneb toorus
pea kaob noorus
ja julgus ja jaks
kuni veel enamast
sa loobud
ilusast elavast

raisatud aastaid
kaotatud aegu tagasi sa ei saa

mis väärt selle nimi
kes kupeldab õigust
ja millega tasuda
õiguse eest
nüüd viimane aeg
sisse nõuda on võlgu
näen et kehitad õlgu
kuid kes maksaks aastate eest
mil orjasid meest
kes tühi on seest

vaid kest
mitte mees
mis maksate ta nime eest?

raisatud aastaid
kadunud aegu
tagasi sa ei saa

ITK (Sõnad Aare Pilv)
KOOR

kas tõesti on ajalik kõik?
kas tõesti on ookeanil äär?
ja maailmaruumil on serv
kas tõesti on tornidel tipp?
kas tõesti on tornidel piir?
meil halastamatu on öö
mis maha nüüd kustutab meid
me seiklusest jääb ainult õhk
ja suits ja aur ja...
nüüd peast on rebitud kroon
ja jalge alt tõmmatud maa
me langus on lõpmata kurb
me alandus uskumatu

AJA LOOS
EDGAR, KOOR

minagi olin Arkaadia teel
kuigi ma sündisin saunas
mõnikord mõtlen, kas läheksin veel
marssalikepike paunas
mõnikord mõtlen kas aastad on need
mööduvad minust nii ruttu
sammudes, alati kuhugi teel
astudes aja lukku

hoohohohoo
mööduvad aastad nii ruttu
hoohohohoo
astudes ajaloo uttu
mõnikord mõtlen jah mõnikord mõtlen
jah mõnikord mõtlen... oeh...

minagi käisin Arkaadia teel
kuigi ma sündisin Harkus
mõnikord mõtlen kas läheksin veel
paunas täismeheea tarkus
mõnikord mõtlen mis teisiti teeks
muudaks siis palju või vähe?
Kiirelt, liig mööduvad aastad mis näe
kaovad ja ei mahu pähe

Hoohohohoo
muudaks siis palju või vähe?
hoohohohoo
kaovad ja ei mahu pähe

mõnikord mõtlen
jah mõnikord mõtlen
et kuhu nii ülepea lähen?
nii mõnigi kord mõtlen
sest kõigest on nii pagana vähe!

nii aastate sajus
me astume koos
me üksi ja üheskoos
ses ajaloo loomise loos

hoohohohoo
üks ja alati koos
hoohohohoo
ajalooloomiseloos

nii mõnigi kord tundub et mul
oleks veel nii palju anda
teinepäev jälle tunduda võib
ennastki ei suuda kanda

minagi käisin Arkaadia teel
kuigi ma sündisin vanglas
mõnikord mõtlen et läheksin veel
aga mind kinni ei panda

VALGE LAEV
EDGAR, VILJA, VÄIKE KADRI, KOOR

aeg meil antud
koos hõisata ja hüüda
unistada, ilmsi unistusi püüda
aeg hüüda - hüvasti!

nagu laine võib laevu koju kanda
rajutuul võib ka eksitada meid
vahus laineid heita üle parda
paisutada üha purjeid pühasid
üha edasi
ja edasi

üle maa ja vee
musta, sinise
oru, vargamäe
valget purje näen

suuremaks ta saab
töötatud me maa
väike savist saar
väike sa vist saar

üle maa ja vee
musta sinise
oru vargamäe
valget purje näen

VALGET LAEVA NÄEN!
VALGET LAEVA NÄEN!
VALGET LAEVA NÄEN!
VALGET LAEVA NÄEN!

LÕPP

SAVISAAR: Teie - tahate riiki omale? Millist riiki? Pole enam riiki. Oma jõu ja vägevusega jõudsimine kunagi Suure Vankri äärelle, kuid nüüd jookseme võidu kilpkonnadega. Me kihutasin asiaate minema nagu koeri, kuid nüüd kerjame teetsal neid tagasi, sest meie telgid seisavad tühjana ja vaid koerad jaksavad veel uluda. Kord ehtasime endale kullaga kaunistatud majad, mille laed olid lasuriidist, seinad hõbedast, põrandad sükomooripuust, väravad vasest ja riivid pronksist, tehtud igikestvaks-lõppematuses ja mõeldud igaveseks, kuid nüüd seisame keset tuhost tekkinud torni, mille tuul on kokku keerutanud ja kohe jälle laiali keerutab. Me südametel olid kunagi mitmed lätted, mis me võitlejasüdant niisutasid, hellitasid ja elus hoidsid, tagant kihutasid ja tagant utsitasid ja kirest ning võitlushimust kiiremmini lööma panid, kuid kuivanud on need allikad! Me hobused ei põle enam, vaid magavad latrites.

Ma andsin vaesele. Ma kasvasin üles orbu. Ma olin kättesaadav vaesele ning rikkale, ma olin kättesaadav kõigile, isand võisin olla isegi tühjusele. Mu kael ei olnud iial lookas, ei kummardanud, sest kummardati minu ees. Mu silmad kunagi ei näinud maad, sest püsisid nad vaid silmapiiril või mõõtsid vahemaad, mis mind veel lahutas Päikesest, ja see vahemaa ikka lühemaks jäi.

Ma andsin kõik! Kas ei maitsenud siis minu veri hästi? Kas ei toitnud teid ma hästi? Kas ei suudelnud mu pehme märg keel te kõrbkuivi huuli, kas ei lõõtsunud neile sisse elu? Kas ei rebinud ma teile rinda augu ja ei pannud sinna tsentrifuugi, mida vaid väetid südameks hüüavad, sest 800 pööret minutis ei ole süda, 800 pööret minutis on propeller peatumatu! Kus on te süda nüüd? Vaid roostes mutter teil rinnus.

Kus on mu isa, kes oleks öelnud mul: Hoidu alamate eest, nad ei ole miski! Nende kavatsuste peale ei saa kindel olla, ära lähene neile üksinda! Ära usalda venda, ära tunne sõpra, ära loo endale usaldusaluseid - see ei toimi.

Kus on mu isa, kes oleks öelnud: Kui sa magad, hoia oma südant, sest ei ole toetajaid hädaohu päeval. Ja õigus oleks olnud isal olematul. See, kes sõi minu toitu, tõstis mässu, ja kellele ma ulatasin oma käed, need maha raiuda nüüd tahab. Kes riietus minu linastesse riietesse, kes salvis end minu mürriga - sülitas seejärel. Mind, kes üksi teie ees kui kõrbemadu.

Kasutatud vaarao Amenemhet I õpetust oma pojale Senusertile
Tõlkinud Sergei Stadnikov

Ära mine vagusalt sinna lahkesse öösse,
vanadus leegitsegu ja mõiraku päeva sulgudes,
määratse, määratse valguse surmale vastu.

Ehkki targad mehed oma lõpus teavad, et pimedus
on õige, sest nende harksõnad pole tabanud välku,
nemad ei lähe vagusalt sinna lahkesse öösse.

Head mehed karjudes viimse laine viipel, kui säravalt
võinuksid nende nõdrad teod tantsida haljas lahes,
määratsevad, määratsevad valguse surmale vastu.

Dylan Thomas "Ära mine vagusalt sinna lahkesse öösse",
tõlge Paul-Eerik Rummo

VANAMUTTIDE KOOR II

VANAMUTT: Näe, päike loojub.

VANAMUTT 2: Mis tal viga minna! Tema läheb looja ja ongi läind, aga vanainimene peab pärast surma üles ka veel tõusma.

VANAMUTT 3: Eks ta nii ikka ole elus: mis kavatsetakse maha jätta, see ongi juba sama hästi kui maha jäetud.

VANAMUTT 4: Ah, ära olete tüüdanud. Tahaksin korrakski näha, et juba on, mitte et alles tuleb. Kõik muudkui räägivad tulevikust... No hea küll, ütleme, et kõigil on siis hea. Aga kas nendel ka, kes surma saavad?

VANAMUTT 5: Nendest jääb igavene mälestus.

VANAMUTT 4: Vähe on mulle sinu mälestusest, vähe. Ja tähendab, edaspidi pole vaja millegi poole püüda? Eks ole? Inimkond on kohale jõudnud!

VANAMUTT 5: Mitte keegi ei ole veel iialgi sihtkohta jõudnud. Ja selle avastuse tegin mina, lihtne pensionär. Pange kirja.

VANAMUTT: Näe, ongi loojas.

VANAMUTT 2: Mis ta nüüd siis jääb, paar tundi veel või?

VANAMUTT 6: Paar tundi veel.

VANAMUTT 7: Päästa meid ära.

VANAMUTT: Päästa meid surmast ära.

VANAMUTT 3: Päästa meid viletsusest ära.

VANAMUTT 4: Päästa meid ära meie eneste eest.

VANAMUTT 5: Päästa meid ära kõige kurja eest.

VANAMUTT 2: Päästa meid ära.

VANAMUTID: Päästa meid ära.

KOOR: Päästa meid ära. Päästa meid ära. Päästa meid ära.

VANAMUTT: Aga kes tema päästab?

VANAMUTT 2: Üksi oleme ta jätnud.

VANAMUTT 3: Meie võime surra. Ongi parem. Vahel kohe ei jaksa enam surma ära oodata. Aga tema?

VANAMUTT 4: Teda on vaja. Täna meile, homme kellelegi teisele.

VANAMUTT 5: Kellele?

VANAMUTT 4: Tulevikule, vaat kellele.

VANAMUTT 6: Ei ole ju tulevikku!

VANAMUTT 7: Tuletage meelde! Tuletage meelde möödaläinud päevi, midagi ei tohi unustada, kõik tuleb meeles pidada!

VANAMUTT: Aga kui tema sureb, siis ongi läbi. Oi isake, isake, siis kõik imestavad, siis kõik kannatavad, aga siis on hilja juba.

VANAMUTT 4: Isake tahab ohverdust, vaat mis ta vajab. Tema on ohverdanud ennast meie eest, selline mees on isake, aga meie oleme tema üksi jätnud. Isegi tekiserva ei jaksu me tõsta, et talle sooja anda. Varblasele raatsime anda pekki, aga talle viilukest ei anna! *Stuuporisse ära* Oioi, päästa meid ära kurjast, isake, päästa meid ära halvast, meie oleme patused loomad, meie kaelast voolaku veri sinu käte peale, isake, meie rasv andku sulle sooja, isake, meie peseme sind, meie võidime sind, isake, olgu nii maa peal kui ka sinu juures kabinetis, isake. Meie anname ära kõik, mis meil on, isake, ütleme lahti kõigest, isake, päästa meid ära, päästa meid ära, isake.

VANAMUTT *laulab*:

Läki Doni jõele sõitma
uhke aurulaevaga,
üle parda kalu toitma
oma hingevaevaga.

VANAMUTT 5 *murrab käsi*: Kus on sinu kodu, isake? Sinu kodu maa peal, isake, sinu lapsed maa peal, isake. Meie patud sinu ukse taga, isake. Ära ava, isake, ära ava, isake. Ära mine taeva, isake, sinu kodu maa peal, isake, sinu lapsed maa peal, isake.

VANAMUTT 3: Päästa end ära, isake, üksi oled jäänud, isake, rahvas sind unustanud, isake, rahvas tänamatu, isake, rahvas nurjatu, isake. Vaheta rahvas välja, isake, võta endal uus rahvas, isake, jäta see rahvas, isake.

VANAMUTT 6: Võtsid meie vaevad, isake, võtsid meie mured, isake, võta siis ka meie veri, isake, võta meie palved, isake, võta meie süda, isake.

Ilmub Savisaar

Vanamutid hüsteerias

VANAMUTT 7: Võta meid, isake, võta meid, isake, sinu alla heidame end, isake, sinu jaoks end anname, isake, tapa meid, oh isake, oh isake, sa meie ingel kõrges, las lähme meie taeva, sinu kodu maa peal, sinu lapsed maa peal, ära jäta neid, isake.

SAVISAAR: Kas teie seas neitseid on?

Vakatus

Vanamutt 3 tõstab aeglaselt käe. Teised vaatavad

VANAMUTT 3 *teistele*: No mis? Tuli tuttav noormees külla, isal kohe vaja uks lukku panna.

Savisaar keerab minekule

Vanamutid jälle hüsteerias. Üks tõmbab endal kõri läbi ja pakub verd, teine rebib südame rinnust. Ülejäänud usuvad sõna jõudu.

VANAMUTT: Abiellume. Armastus on ülimal määral auväärne asi. Jätkame oma sugu ja möllame pisut.

VANAMUTT 3: Annan teile oma saunapileti. Näete, poole hinnaga sain, tänu teile sain.

VANAMUTT 2 *suudleb tema jalgu*: Korda üks! Korda kaks! Enda eest! Ema eest! Isa eest! Inimkonna eest!

VANAMUTT 5: Näe, süda - ise ka imestan, et tuksub veel. *Ulatab* Teie oma!

VANAMUTT 6 *klammerdub Savisaare jalgade külge ja püüab ülespoole ronida*: Isake. Andke meile natukenegi lootust. Andke kasvõi kübeke. See maailm läheb hukka niikuinii. Kas ei või siis inimene surra naeratusega?

SAVISAAR *raputab ennast, Vanamutt 6 kukub maha*

VANAMUTT 6: Andestage.

SAVISAAR: Ma olen andnud teile kõik. Teile kõigile kõik. Mul pole enam midagi! Kas ei saa te siis vastu anda sedagi?

Savisaar lahkub

Vanamutid nutavad

VANAMUTT *laulab*:

Oh ma suren, ma suren,
maha maetakse mind,
ja keegi ei iganes tea,
kus on minu haud...

VANAMUTT 3: Milleks? Milleks?

OKSJON

Päike tõuseb, tõuseb Rooma kohale, kerkib üles Colosseumi varemest ja tungib läbi pilvede, tema kiired laotavad end laiali nagu ämblikuvõrk, mahe valgus embab ärkavat hommikut. Tere tulemast meie tänasele oksjonile - kes soovib osta päikest, mis viimast korda tõuseb Rooma kohale? Ja müüdüd! Neljas rida, koht number kuus. Palju õnne, ja jätkame!

Nüüd aaria rass. Kes soovib osta aaria rassi? Läbiproovitud mudel.

Iseloomulik tugev tahtjõuline luukpära, suur ja ajalooline läbisõit, kiirusehoidik, kaheksakümmend kuus stabilisaatorit ning iselukustuvad pidurid, väga suure topsi hoidja, üherattavedu, väljalase 20 000 aastat enne Kristust. Kas soovib keegi aaria rassi? Tundub, et pakkumisi ei tule - aaria rass jääb müümata.

Ja nüüd müün maha juutide põskhabemed, need vanad head Galiitsia põskhabemed, millega juudid said 70 aastat tagasi põske ja jäävadki põske saama, sest midagi muud neil saada pole, ja koos põskhabemetega lähevad müüki ka Berliini litside põskhabemed, Pariisi kunstnike põskkubemed ja Läti talumehe põskkoopapõletik ja selle põskkoopa seintel tantsivad varjud, meie eilsed varjud, sest meie tänased varjud on juba hajunud ja homseid pole meile antud.

Lähme edasi. Nüüd kõik vanadusest nõdrad jalaliigesed, miljonid ja miljardid hallitusest paakunud jalaliigesed, kogutud kokku ja kimpu sõlmitud meie mandri Issanda Kristuse Kõigevägevama poolt, kes annab meile ka Jugoslaavia sõdade kondid ja luud, kondid puhtaks lutsitud ja aus kaup, see ongi õiglane kaubandus, kui vend vahetab vennaga kaup - minu kuul sulle, sinu kont mulle, ja Issand Kristus Kõigevägevamas annab meile ka risticõdijate ristluud ja kolonistide kolbad ja pealetükkivate demokraatide diafragmad, leitud ja üles kaevandatud kurjuse teljelt, mis jookseb siit kaugel Iraagi iidsete varemest ja Afganistani miljon aastase tsivilisatsiooni vahel. Aga meie kõigi üle 18-aastaste kodanike poolt 52,6 protsendilise häälteenamusega ametisse valitud Issanda Kristuse imeteod ei lõpe siin veel mitte, sest temalt tulevad meie tänasele oksjonile veel peaministrite äralõigatud keeled ja viis minutit nende tummust, kui '39 müüdi maha Sudeedimaa, '40 Baltimaad, aegade algusest Udmurdimaa ja alles eile Lotte Võlumaa, ja Issanda Kristuse poolt täna siin teie ette müüki veel 300 miljonit Kongo hammast, 30 hammast iga tapetud neegri kohta, sest neegril ju tarkusehambaid ei ole, ja 50 miljoni indiaanlase viimast õhusõõmu, ja kauba peale väike Versailles'i lossi lauahõbedast nikerdatud hõbekuul, mis tapab iga libaeurooplase, kes päeval sööb noa ja kahvliga, aga öösel tõmbab silmad tagasi pilukile ja otsib välja pulgad-pulgakesed.

Jätkame. Täna siin teie ees lähevad müüki ka paar kinupiletit, saadud viimasel kaduneljäpäeval sponsori korras Champs-Elysee kolme tee ristil, see on viimane teederist Euroopas, sest ei ole enam teid, mis ristuda saaksid, aga see kolme tee rist veel on, üks viib Moskvasse, teine Pekingisse ja kolmas on allakäigueskalaator otse tumedasse Pariisi

sügavikku, kus hipsterid barankasid söövad ja mässu plaanitsevad. Kas kinupiletitele soovijaid on? Ei ole.

Ja nüüd kuulub ja ainulaadne Euroopa empaatia, kimpus oma kaksikvenna apaatiaga, empaatia ja apaatia, kaks ilusat venda, kes tahab? Üks mõistab, teisel on pohhui, üks lohutab, teisel on pohhui, üks kutsub külla, lakub su kingad puhtaks piisonisitat, vannitab sind, annab sulle süüa, laseb sulle Harman ja Geddoni kõlaritest looduslähedast folkmuusikat ja õhtusöögilauas lõikab väikeste roostevabast terasest maniküürikäriketega välja oma südame ja kingib selle sulle, ja teisel vennal on kogu aeg pohhui. Empaatia ja apaatia, kaks venda, nende õlul püsib kogu me manner - noh, kas on tahtjaid? Ei ole? Mis siis ikka. Üks vend nutab, aga teisel on pohhui. Mahamüümisele tuleb ka muld, hea kodumaine muld, peotäis põrmu, mille sisse mahub kenasti sind su üksinduses lohutav koduloomake vihmaussike ja mahud ise ka, mahud ära selle peotäie sisse, saad nutta sinna oma peatäie, ja siis sinna sisse pugea, tuhana pugea, sest oled ju varsti tuhk, kõik on tuhk ja vaikus, vaid peotäis põrmu ja see nüüd lähebki kohe müüki, ja müümata jääbki.

Kuid nüüd! Midagi lõbusamat! Müüki tuleb klassiõhtu! Just nimelt.

Tantsupõrandal kohtuvad erinevad klassid, kohtuvad isandad ja taskuorjad, saksad ja teenijatüdrukud Burundist, kes oskavad öelda ainult bur-bur-bur, kohtuvad proled ja kulid, viled ja sulid, tuusad ja nuubid, boss-sepad ja soss-sepad, ässad ja ässhõulid, suur grandioosne klassiõhtu, kõik klassid on kohal, on uusrikkad ja põlismaesed, on miljonärid ja pensionärid, on külakurnajad ja Alžeeria murjanid. Kõik on siin kohal, puuduvad märgitakse klassipäevikusse ja kui sind pole klassipäevikus, visatakse sind klassist välja. Kes soovib klassiõhtut? Müüdüd!

Nüüd aga müügis vertikaalne mõõde. Palun pakkumisi vertikaalsele mõõtmele, kuulsale ja auhinnatud Euroopa vertikaalile. Müüki tulevad tornid, pikad ja kõrged tornid, ja müüki tuleb vabariigi viimane pühadus, ja müügis on ka kõigi Euroopa kommertslendude võrk, 28 000 lendu päevas, kõik vertikaalses mõõtmes, ja müügis on ka Saksa losside laemaalid, peal paljad palgalõhega naised ja direktiiviga kaitse all olev loodus, ja müügis on ka maa-õhk tüüpi raketid, otsik suunatud Novgorodi poole, ja kauba peale taeva poole suunatud needmised ja praod immigrantide korterite lagedes - kes soovib vertikaali? Soovijaid pole, vertikaal jääb müümata.

Nüüd köied! Head tugevad köied, valmistatud juustest, tatist ja musta mehe meeleheitest - köied, mis on aastasadu vanad ja millega veel mullu püüti tõmmata Aafrikat Euroopa külge, kuid kuuluvad nüüd nõudluse puudumisel utiliseerimisele. Kas tuleb pakkumisi! Jah, tuleb, nukrate ettevõtjate ja mahakäinud intellektuaalide enesetapumõtetega ühiskonsortsium teeb nõõrile ühispakkumise ja müüdüd!

Taas on turul Kiievi rippaiad, Visla jõe vasak kallas, Galiitsia tornid, Budapesti rabide keerdlokid, Petseri klooster ja Budejowiče-lähedane imettegev allikas, milles supeldes meeste vuntsid läikima lõõvad. Need armsad asjakased tulevad müüki iga 50 aasta tagant ja täna on taas see

päev. Kes soovib Kiievi rippaedu ja poolt Poolat? Pakkumised sealt, sealt ja sealt, ja sealt, sealt ning sealt, ja müüdnud!

Nüüd läheb müüki Euroopa kaitsevõime ehk Robin Hoodi vibu ja Kalevipoja mõök. Kas on pakkumisi? Mõök on iseraiuv ja lõikab altpoolt põlvi maha oma peremehe jalad, et surm tuleks juba kiiremini. Soovitan, see on Euroopa kaitsevõime nurgakivi. Müüdnud!

Eelviimane artikkel. Toetused. Meil on kõiksugu toetuseid. On lastetoetused ja vanadustoetused, sünnitoetus ja matusetoetus, elluastumistoetused ja elust väljaastumistoetused, on invaliidsuspension ja on karukell, kurvameelsuse rohi, on tasuta sõidu õigus lastele bussides ja tasuta sõidu õigus pensionäridele kiirabiautos, vallandamistoetused, hooldajatoetused, toimetulekutoetused, õppetoetused, toetusetoetused, ja on maksud, on sotsiaalmaks, tulumaks, ärajoodud maks, on pensionisammas ja joonia sammas. Kauba peale veel ka vaesus, sest vaesust on meil igat sorti: meil on suurt vaesust ja väikest vaesust, palgavaesust ja vaimuvaesust, on puudujääki ja verevaesust, on ideepuudust ja ajanappust, kõike on, kõigile on, kauba peale elukestev viisa teispool vaesuspiiri!

Ja nüüd riik ise, riik kui säärane, daamid ja härrad, meie tänase enampakkumise tipp hetk on käes. Hoidke valmis oma numbrid, ma tunnen higi lõhna siin saalis, higi lõhn teie peopesades, kes te hoiate käes pakkumisnumbreid. Riik on müügis - tehke oma pakkumised! Hea küll, daamid ja härrad, veel üks boonuse: riigi ostjale tasuta kaasa ka vabadus ja demokraatia, need on tasuta kaasa, neid pole enam vaja, kui läheb riik! Veel viimane võimalus! Telefonipakkumised Aasiast on lõppenud, neil pole riiki vaja, neil on teistsugune juba olemas, nii et daamid ja härrad, teie siin saalis otsustate, mis saab. *Haamrikolks* Müüdnud!

Teater NO46, Sakala 3, Tallinn
www.no99.ee

KOOR: Kuning
Tõuse! Rahvas sind
on langema

